

St. prp. nr. 42. (1939)

Om statstilskudd til norske selfangeres konsesjonsavgift til Sovjet-samveldet for tillatelse til å drive selfangst i Kvitsjøen i 1939.

*Tilråding fra Handelsdepartementet 24 februar 1939, godkjent ved kongelig
resolusjon samme dag.*

(Foredratt av statsråd Alfred Madsen.)

Som følge av vanskelighetene for norsk selfangst i de senere år har det i 1936, 1937 og 1938 vært bevilget statsstøtte til den konsesjonsavgift som de norske fartøyer i henhold til konsesjonskontrakten med Sovjet-samveldet må betale for å delta i Kvitsjøfangsten. Støtten har vært gitt i den form at staten har påtatt seg å betale avgiften helt eller med en forholdsvis del beregnet etter en fastsatt skala, for de konsesjonsfartøyer som ikke har oppnådd et forutsatt antall dyr pr. nettotonn. For 1936 ble det bevilget en garanti på kr. 48 000. Garantien ble effektiv for kr. 37 294,90. For 1937 ble det bevilget en garanti på kr. 32 000. Garantien ble det år effektiv for kr. 23 838,48. For 1938 ble det bevilget en garanti på kr. 15 600. Garantien ble ikke effektiv for noe beløp.

Departementet viser om disse bevilgninger til det som er anført i vedkommende proposisjoner, nr. 20 for 1936, nr. 38 for 1937 og nr. 24 for 1938.

Avgiften til Sovjet-samveldet var etter den kontrakt som ble inngått i 1926 og som danner grunnlaget for de norske selfangeres deltagelse på feltet, fastsatt til minimum 25 000 dollar, beregnet etter 6,5 dollar pr. tonn for en samlet deltagelse av 4 000 tonn. Senere har deltagelsen fra norsk side aldri kommet opp i denne høyde. Den er tvert imot på grunn av nedgangen i fangstresultatene — i første rekke som følge av milde vintrer og lite is i det område som ligger utenfor konsesjonslinjen — gått jevnt nedover. Av denne grunn har det i årene fra 1930 og utover vært sluttet særlige avtaler mellom Sovjetsamveldets Handelsrepresentasjon i Oslo på vegne av hovedkonsesjonskomitéen og handelsråd Johannessen på vegne av Alesunds Rederi-forenings Selfangergruppe om reduksjon av

maksimumstonnasjen og minimumsavgiften. For 1935 ble således maksimumsdeltagelsen satt ned til 2 200 tonn og minimumsavgiften til 12 000 dollar, for 1936 til henholdsvis 2 000 tonn og 10 000 dollar, og for 1937 til henholdsvis 1 200 tonn og 6 000 dollar. I 1938 forelå det ved anmeldelsesfristens utløp 1 februar så liten tilslutning at selfangergruppen fant å måtte søke om nedsettelse av maksimumstonnasjen for det år til 600 tonn og om fritaing for bestemt minimumsavgift, slik at det bare skulle betales pr. deltagende nettotonn etter 6,5 dollar pr. tonn. Innen ledebrevene skulle ombyttes, meldte det seg imidlertid så mange fartøyer at søknaden ble endret til en maksimumsdeltagelse av 1 000 tonn og en minimumsavgift på 5 000 dollar. Dette gikk vedkommende myndigheter i Sovjetsamveldet med på. I alt deltok det i konsesjonsfangsten i 1938 19 fartøyer på tilsammen 917 tonn.

I år var det innen anmeldelsesfristens utløp bare meldt deltagelse av 10 fartøyer på tilsammen 259 tonn. Senere er et av fartøyene byttet ut med et mindre, slik at tonnasje nå er nede i 250 tonn.

For denne deltagelse har Selfangergruppen søkt om statsgaranti for konsesjonsavgiften. Samtidig har gruppen gjennom handelsråd Johannessen søkt Sovjet-samveldet om at en heller ikke i år anvender bestemmelsen i konsesjonskontrakten om minimumsavgift, men beregner avgiften etter 6,5 dollar pr. deltagende tonn. I sin skrivelse til Handelsrepresentasjonen har Handelsråden meddelt at maksimumstonnasjen i år blir 1 000 tonn. Etter de erfaringer som foreligger fra tidligere år og ut fra sine konferanser med vedkommende myndigheter i Moskva er Handelsråden av den bestemte opfatning at det er fare for at ton-

Om statstilskudd til norske selfangeres konsesjonsavgift til Sovjet-samveldet for tillatelse til å drive selfangst i Kvitsjøen i 1939.

nasjen, hvis den kommer under 1 000 tonn, ikke senere vil kunne bringes opp i denne høyde. Den samme oppfatning har for øvrig også sendemann Urbye gitt uttrykk for overfor Utanriksdepartementet. Ifølge hans uttalelser ser de russiske myndigheter helst at konsesjonsordningen oppheves, og vil benytte ethvert påskudd til å innskrenke konsesjonene. Selfangstkommisjonens formann, bestyrer Alf Wollebæk, er også av den oppfatning at en for å sikre konsesjonsretten for 1 000 tonn, bør anmelde dette som maksimumsdeltagelse.

Med hensyn til spørsmålet om statsgaranti for konsesjonsavgiften for 1939 har Selfangstkommisjonen i skrivelse av 18 januar d. å. bl. a. uttalt følgende:

«Statsgaranti for konsesjonsavgiften i tilfelle av mislykket fangst ble gitt første gang for året 1936 med inntil kr. 48 000 (jfr. hemmelig stortingsproposisjon nr. 20 1936 og Innst. S. E.). I dette år deltok i konsesjonen 37 norske fangstfartøyer på tilsammen 1872 netto registertonn. Garantien ble effektiv for kr. 37 294,90.

For 1937 ble lignende garanti bevilget med inntil kr. 32 000 (jfr. hemmelig stortingsproposisjon nr. 38 1937 og Innst. S. B.). I dette år deltok i konsesjonsfangsten 21 fartøyer på tilsammen 1 107 netto registertonn. Garantien ble effektiv med kr. 23 838,78.

For 1938 ble lignende garanti bevilget med inntil kr. 23 842 (jfr. hemmelig stortingsproposisjon nr. 24 1938 og Innst. S. E.). I dette år deltok i konsesjonsfangsten 19 norske fartøyer på tilsammen 917 netto registertonn.

De skjerpede betingelser for statsgarantien i 1938 medførte at konsesjonsfartøylene fortsatte fangsten i Kvitsjøen hele sesongen ut.

Det ble ikke nødvendig å benytte statsgarantien, da samtlige deltagende fartøyer hadde større fangst enn de forutsatte minimumsmengder, med unntagelse av et fartøy, som tidlig i sesongen ble oppbrakt av sovjetmyndighetene for fangst innenfor konsesjonslinjen. Østerisen har således også i 1938 vist seg å være lønnende fangstfelt for de mindre fartøyer, som er lite skikket for fangst i Vesterisen.

Som det vil ses av den oversendte fortegnelse fra Alesunds Rederiforenings Selfangergruppe, er det til deltagelse i konsesjonen 1939 bare anmeldt mindre fartøyer fra Nord-Norge.

Hensikten med den omhandlede statsgaranti har alltid vært å oppretholde konsesjonsretten og dermed adgangen til å fangste i Kvitsjøhalsen, fortrinnsvis for disse mindre fartøyer, for hvilke dette felt er en absolutt nødvendighet.

Kommisjonen må derfor på det innstendigste anbefale at det også for 1939 blir ytet statsgaranti for konsesjonsavgiften slik at disse fartøyer blir i stand til å delta i fangst-konsesjonen i en slik utstrekning at man opprettholder konsesjonsretten.

Kommisjonen vil videre anbefale at statsgarantien i tilfelle blir beregnet på samme grunnlag som tidligere år, og dessuten blir gjort betinget av de samme skjerpede bestem-

Med hensyn til garantibevilgningens begrensning antar kommisjonen at en vil være på den sikre side, hvis man regner med 600 tonn à 6½ nordamerikanske dollar, altså ca. kr. 15 600.»

I skrivelse av 26 januar d. å. har Fiskeridirektøren fremholdt betydningen av at fangstfeltet i Vesterisen mest mulig blir avlastet ved størst mulig norsk virksomhet i Kvitsjøens munning og tilråder at det gis konsesjonsfangerne statsgaranti etter samme regler som i 1938.

Handelsdepartementet har i skrivelse av 27 januar d. å. overfor Finansdepartementet foreslått at det i år i likhet med tidligere blir gitt en statsgaranti for konsesjonsavgiften. En gikk da ut fra at deltagelsen ikke ville overstige 600 tonn, slik at garantibeløpet kunne settes til maksimum kr. 15 600. Finansdepartementet svarte at det etter omstendighetene ikke vil sette seg mot at det også i år foreligger Stortinget forslag om statsgaranti for konsesjonsavgiften under den forutsetning at det i tilfelle bare betales for den tonnasje som er meldt til deltagelse, 250 tonn.

Den 6 februar meddelte imidlertid Sovjet-samveldets Handelsrepresentasjon at myndighetene i Moskva også i år går med på å redusere minimumsavgiften, men ikke lavere enn til 6 500 dollar. For denne avgift tillates benyttet en tonnasje inntil 1 000 tonn. Sovjetregjeringen forlanger m. a. o. minsteavgift 6,5 dollar for 1 000 tonn.

Det ble omgående meddelt Sovjetsamveldets Handelsrepresentasjon at det var umulig for Selfangergruppen å betale en slik sum. Handelsråd Johannessen anmodet Handelsrepresentasjonen om å foranledige at myndighetene i Moskva gikk med på at det betales en avgift av 6,5 dollar pr. deltagende registertonn. Handelsrepresentasjonen meddelte samme dag at den hadde telegrafert til myndighetene i Moskva med anmodning om å ta saken under fornyet behandling.

15 februar d. å. meddelte Handelsrepresentasjonen at myndighetene i Moskva hadde nektet å gå med på at garantibeløpet reduseres på den måte som var antydnet, idet de fastholdt at det må betales avgift for minst 1 000 tonn.

Gjennom Utanriksdepartementet ble det deretter rettet en ny henvendelse til vedkommende myndigheter i Sovjet-samveldet om saken.

På denne henvendelse kom det 20 februar følgende telegrafiske svar gjennom legasjonen i Moskva:

«Utenrikshandelskommisariatet avslår bestemt å fravike sin bestemmelse om konsekvensen kan nå ikke strekke seg lenger.»

Om statstilskudd til norske selfangeres konsesjonsavgift til Sovjet-samveldet for tillatelse til å drive selfangst i Kvitsjøen i 1939.

Denne beskjed ble telegrafisk oversendt Selfangergruppen. 21 februar 1939 innløp så følgende telegram fra Selfangergruppen til Utenriksdepartementet:

«Gjennom russiske Handelsrepresentasjon, Oslo, må maksimumstonnasjen pr. iltelegram søkes nedsatt til 250 tonn for 1939 minimumsbetaling 1 625 dollars 10 selfangere ligger utrustet vil komme for sent til fangstfeltet hvis ikke leidebrev utstedes idag stop iltelegrafer snarest.»

Videre innkam det til Utenriksdepartementet følgende telegram fra Rederiforeningen, Tromsø:

«Leiden Kvitsjøen ennu ikke iorden Stop Herværende 8 fartøyer mønstret og seilklar og enkelte allerede avgått til Vardø i tillit til stillede bankgarantier Stop Man henstiller departementet øyeblikkelig bevirke at leidebrevne nu utleveres og om nødvendig må staten overta garantiene for den minimumstonnasje russerne forlanger utover det innmeldte kvantum Stop Skulde også dette være umulig må tonnasje i nødsfall nedsettes til det innmeldte kvantum hvorfor bankgaranti allerede stillet Stop Det er av meget stor interesse for Nord-Norge at leiden nu ordnes idet vi i år har hele 9 fartøyer av de 10 innmeldte Stop Fangsten skal begynne 1 mars (100 W) og tiden allerede nu så langt fremskreden at det nu er spørsmål om timer dersom man skal ha noen som helst chance for å nå frem rettidig Stop Innmeldte fartøier små og kan derfor ikke delta vesterisen hensyn derværende værforhold telegrafer,»

samt telegram fra Nissen, Hammerfest:

«Erklærer oss enig Rederiforeningen Tromsø telegram idag. Godhetsfullt gjør hvad mulig ordne leidebrevet Kvitsjøen hurtigst.»

Samtidig mottok Handelsdepartementet følgende telegrafiske andragende fra Selfangergruppen:

«Selfangstkonsesjonen Kvitesjøen Stop I år anmeldt 10 selfangere 250 tons konsesjonsavgift 1 625 dollars Stop Russeren forlanger minimumsavgift 6 500 dollars og tross underhandlinger ved Utenriksdepartementet og legasjonen Moskva er idag definitivt avslag videre innrømmelser fra Moskva Stop 10 selfangere ligger klar utrustet for avgang Tromsø og driften for disse blir ødelagt om de ikke kommer ut til Kvitesjøen Stop Fangsten Vesterisen blir yderligere beskattet ifall også disse må dertil men disse 10 selfangere er små fartøier som lite egner sig for Vesterisen Stop Under disse omstendigheter tør Selfangergruppen ansøke departementet garanterer restbeløpet dollar 4 875 for i år Stop Deltagelsen ifjor var nesten 1000 tons og for senere år kan vi få fordel i å ha denne tonnasje stående Stop Da båtene allerede skulde være avgått må avgjørelse senest imorgen da vår formann kommer dertil.»

I anledning av de siterte meddelelser hadde Handelsdepartementet samme dag konferanser med Selfangstkommissjonen og med Stortingets Utenriks- og Konstitusjonskomité, for-

uten med Selfangergruppens formann, som var kommet til Oslo. Selfangstkommissjonen uttalte i den anledning i skrivelse av 22 februar 1939:

«Selfangstkommissjonen er bekjent med de forhandlinger som har vært ført med Sovjetmyndighetene angående konsesjonsavgiften i år, og skal på foranledning uttale følgende:

Som det vil ses av vedlagte kopi av konsesjonskontrakten har Selfangergruppen rett til ifølge § 2 å benytte en samlet tonnasje av 4 000 tonn til fangst i Kvitsjøen mot en avgift av 6½ \$ pr. tonn, dog således at den samlede sum som gruppen forplikter seg til årlig å innbetale (se § 4) ikke skal være mindre enn 25 000 \$.

I en rekke av år har deltagelsen i Kvitsjøfangsten vært liten og Sovjetmyndighetene har på ansøking hver gang frafalt sin rett til minimumsbeløpet. I år vil bare ca. 250 tonn delta. En avgift av 6½ \$ pr. tonn vil for 250 tonn beløpe seg til 1 625 \$. Sovjetmyndighetene går også i år med på å redusere minimumsavgiften, men ikke lavere enn til 6 500 \$. For denne avgift tillates benyttet en tonnasje inntil 1000 tonn (altså 6½ \$ pr. tonn).

Differensen mellom avgiften pr. deltagende tonn etter 6½ \$ pr. tonn og den forlangte minimumsavgift utgjør 4 875 \$ — et beløp som det ikke er tenkelig at de få fartøyer som i år opprettholder konsesjonen kan bære. Det dårlige utbytte av Kvitsjøfangsten i de senere år har berodd på at selen på grunn av den høye temperatur i sjøen først har funnet brukbar is til yngleplass langt inne i Kvitsjøen, delvis innenfor konsesjonslinjen. Det har også i tidligere år vært svingninger i fangstutbyttet, men fangsten kan nok ta seg opp igjen.

Kommisjonen er av den mening at våre konsesjonsrettigheter bør holdes i hevd særlig av hensyn til selfangsten fra Nord-Norge, for hvem Kvitsjøen er et naturlig og nærliggende felt. Hertil kommer at hvis Newfoundlandsfangsten slår feil i år, vil kanskje flere fartøyer på ny neste år søke til Kvitsjøfeltet.

Kommisjonen finner etter omstendighetene å måtte anbefale at den forlangte minimumsavgift dekkes ved at de fartøyer som deltar i konsesjonen i år betaler det sedvanlige beløp 6½ \$ pr. tonn, og at staten bidrar med restbeløpet som vil utgjøre 4 875 \$.»

Departementet fant under disse omstendigheter, etterat der underhånden var konferert om saken med Stortingets Utenriks- og Konstitusjonskomité, og etterat saken var behandlet i regjeringskonferanse, å måtte gi Selfangergruppens formann tilsagn om at staten er villig til å betale den del av konsesjonsavgiften som skal betales av 750 tonn av den anmeldte maksimumstonnasje, og at det med hensyn til spørsmålet om garanti for de øvrige 250 tonn vil bli forholdt på vanlig måte. I henhold til dette tilsagn har Rederiforeningens bankforbindelse samme dag stilt garanti overfor Sovjetsamveldets Handelsrepresentasjon for den forlangte avgift 6 500 dollar, og leidebrevne ble straks sendt til Vardø hvor de blir hentet av skutene.

Om statstilskudd til norske selfangeres konsesjonsavgift til Sovjet-samveldet for tillatelse til å drive selfangst i Kvitsjøen i 1939.

Handelsdepartementet finner i anledning av beslutningen i det vesentlige å kunne vise til Selfangstkommisjonens uttalelse. Departementet anser det utelukket at de 10 selfangstfartøyer som deltar, greier å betale mer enn 6,5 dollar pr. tonn. På den annen side vil det være av vesentlig betydning for norsk sel-

fangst at konsesjonsretten til Kvitsjøområdet kan opprettholdes i størst mulig utstrekning, inntil en har nærmere erfaring for muligheten av norsk deltagelse på Newfoundland-feltet og spørsmålet i det hele om nye fangstfelter er blitt nærmere undersøkt.

I denne forbindelse hitsettes en oppgave over det antall norske selfangstskuter som har vært i virksomhet i årene fra og med 1930 med tilføyelse av netto-tonnasje:

År	Konsesjonsfangst		Annen ishavsfangst		Samlet	
	Antall fartøyer	Netto tonnasje	Antall fartøyer	Netto tonnasje	Antall fartøyer	Netto tonnasje
1930	49	2 951	43	1 439	92	4 390
1931	26	1 514	36	1 464	62	2 978
1932	36	2 047	38	1 864	74	3 911
1933	40	2 093	43	1 951	83	4 044
1934	44	2 164	40	1 526	84	3 690
1935	45	2 222	33	1 248	78	3 470
1936	37	1 872	41	1 612	78	3 484
1937	21	1 107	61	2 270	82	3 377
1938	19	917	57	2 271	76	3 188

Verdien av fangsten i Kvitsjøen og tilstøtende farvann har i de samme år vært henholdsvis ca. kr. 1 100 000, kr. 700 000, kr. 1 250 000, kr. 1 500 000, kr. 900 000, kr. 750 000, kr. 800 000, kr. 700 000 og kr. 600 000.

Departementet mener at staten av hensyn til hele selfangstnæringen i år bør ta den omhandlede utgift da en derved sikrer seg at konsesjonsretten holdes oppe for et antall fartøyer av inntil 1000 tonn.

Avgiften for de nevnte 750 tonn vil etter dagens dollarkurs 4,26½ utgjøre ca. kr. 20 800.

Da det i år som tidligere ved spørsmålet om statsgaranti for konsesjonsavgiften har vist seg at avgjørelsen må treffes så å si på dagen og det med den nåværende anmeldelsesfrist 1 februar blir knapp tid, vil departementet ta opp til behandling spørsmålet om hvorvidt det ikke vil være hensiktsmessig å få fristen fremskutt til for eksempel 15 januar. Videre vil en drøfte med Selfangergruppen spørsmålet om en ordning til neste år således at gruppen garanterte at der i selfangsten i Kvitsjøen vil delta iallfall 1000 tonn såfremt de sovjetistiske myndigheter vil opprettholde de samme vilkår for konsesjonen som i år hvad en anser for sannsynlig.

Med hensyn til spørsmålet om garanti for konsesjonsavgiften for de deltagende 250 tonn, har departementet vært inne på den tanke om det ikke bør forlanges at selfangerne selv overtok denne utgift når staten har påtatt seg det øvrige. Som forholdene ligger an, finner en imidlertid å burde tilråde garanti for avgiften også i år etter de samme regler som har vært gjeldende tidligere. Det er en ikke

liten betryggelse for selfangerne at garantien gis. På den annen side er det etter de opplysninger som foreligger om værforholdene i januar og februar i år i Kvitsjøen og som gir grunn til å tro at fangstforholdene i år vil arte seg omtrent som i fjor, liten utsikt til at garantien vil bli effektiv for hele beløpet for de 10 omhandlede fartøyer. Garantien vil i det hele beløpe seg til maksimum ca. kr. 6 900. Av fartøyene er 4 under 20 tonn og 4 mellom 20 og 30. Ingen av fartøyene er på over 50 tonn.

Departementet vil anbefale at det for garantien benyttes samme beregningsgrunnlag som tidligere, nemlig:

A. Fartøyer med nettotonnasje inntil 30 registertonn.

1. Fangst 55 dyr eller mer pr. tonn gir intet tilskudd.
2. Fangst 45 dyr til og med 54 dyr pr. tonn gir 3 dollar tilskudd pr. tonn.
3. Fangst 35 dyr til og med 44 dyr pr. tonn gir 6 dollar tilskudd pr. tonn.
4. Fangst under 35 dyr pr. tonn gir fullt tilskudd.

B. Fartøyer med nettotonnasje over 30 inntil 90 registertonn.

1. Fangst 50 dyr eller mer pr. tonn gir intet tilskudd.

Om statstilskudd til norske selfangeres konsesjonsavgift til Sovjet-samveldet for tillatelse til å drive selfangst i Kvitsjøen i 1939.

2. Fangst 40 dyr til og med 49 dyr pr. tonn gir 3 dollar tilskudd pr. tonn.
3. Fangst 30 dyr til og med 39 dyr pr. tonn gir 6 dollar tilskudd pr. tonn.
4. Fangst under 30 dyr pr. tonn gir fullt tilskudd.

Ved beregningen blir kun å ta hensyn til Grønlands-sel fanget i Østerisen (deri innbefattet Nordisen). Hvis et fartøy på samme tur uten mellomliggende lossing har fangstet både i Østerisen og Vesterisen, regnes halvdelen av fangsten som gjort i Østerisen hvis intet annet kan dokumenteres. For slike fangstturer medregnes også klappmyss under antall fangede dyr.

Enn videre vil man under henvisning til Selfangstkommissjonens skrivelse anbefale at statsgarantien gjøres betinget av:

- a. at vedkommende fartøy godtgjør å ha fangstet i Kvitsjøen minst til 1 april, med mindre havari har nødvendiggjort tidligere avbrytelse av fangsten,
- b. at konsesjonsavgiften er forsikret i tilfelle av totalforlis og i tilfelle av havari som nødvendiggjør avbrytelse av konsesjonsfangsten.

Beløpet anbefales utredet av bevilgningen til Tilfeldige utgifter i alminnelighet.

Handelsdepartementet

tilråder:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt utkast til proposisjon til Stortinget om statstilskudd til konsesjonsavgiften for de norske selfangere for tillatelse til å drive selfangst i Kvitsjøen i 1939.

Vi HAAKON, Norges Konge,

gjør vitterlig:

Stortinget blir innbudt til å gjøre følgende

vedtak:

Handelsdepartementet bemyndiges til å bruke av bevilgningen til Tilfeldige utgifter i alminnelighet inntil kr. 27 700 som tilskudd til den konsesjonsavgift norske selfangere må betale til Sovjet-samveldet for tillatelse til å drive selfangst i Kvitsjøen i 1939.

Tilråding fra Handelsdepartementet ligger ved i avtrykk.

Gitt på Oslo Slott 24 februar 1939.

Under Vår hånd og rikets segl

HAAKON

(L. S.)

Halvdan Koht

B. Rolsted